

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.002.04.2021

Pani
Grażyna Zarówna
Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Pruszczu Gdańskim
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu
Gdańskim
ul. Niepodległości 9
83-300 Pruszcz Gdański

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/21/002 – Wsparcie rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 w województwie pomorskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim (dalej: „MOPS” lub „Ośrodek”), ul. Niepodległości 9, 83-300 Pruszcz Gdański
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grażyna Zarówna – od 1 czerwca 2002 r. Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim (dalej: „Kierownik”)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja zadań związanych z udzielaniem pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19.2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do 6 kwietnia 2022 r.), z wykorzystaniem danych i dowodów dotyczących zdarzeń zaistniałych przed tym okresem, które mają związek z działaniami objętymi kontrolą oraz w celach porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	<ul style="list-style-type: none">– Agnieszka Andraszak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/191/2021 z 17 grudnia 2021 r.– Agata Bloch, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/30/2022 z 26 stycznia 2022 r.– Małgorzata Chudzik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/38/2022 z 1 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-9)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623., dalej: „ustawa o NIK”

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MOPS podejmował działania w zakresie wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19. Opracowano i realizowano gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej oraz monitorowano i koordynowano jej realizację. W okresie pandemii prowadzono działania na rzecz wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą oraz monitorowano losy dzieci z tych rodzin, umożliwiając podjęcie stosownych działań na rzecz ich ochrony przed krzywdzeniem. Ponadto udzielono pomocy w uzyskaniu mieszkania osobom w kryzysie oraz wsparcia w zakresie poradnictwa specjalistycznego.

MOPS zapewnił również pomoc w postaci posiłku potrzebującym dzieciom, a w okresie pandemii COVID-19 w formie zasiłków celowych na zakup żywności. Realizowano programy osłonowe wynikające z rozeznaczonych potrzeb i problemów rodzin, m.in.: „Posiłek w szkole i w domu³” oraz „Gminny program osłonowy dla mieszkańców Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański w zakresie zmniejszenia odpłatności za gospodarowanie odpadami komunalnymi zbieranymi w sposób selektywny”. W przypadku wszczęcia procedury „Niebieskie Karty⁴”, niezwłocznie powoływano grupę roboczą, która opracowywała indywidualne plany pomocy oraz realizowała i monitorowała przebieg działań.

MOPS zapewnił osobom doświadczającym przemocy w rodzinie możliwość korzystania z poradnictwa socjalnego, a także częściowo prawnego i psychologicznego. Ponadto przy wykonywaniu zadań związanych z rozwiązywaniem problemów dotyczących występowania przemocy w rodzinie w ramach procedury NK stwierdzono, że w trzech z sześciu badanych spraw nie dokumentowano niektórych działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja zadań związanych z udzielaniem pomocy dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2019-2022 w Pruszczu Gdańskim obowiązywała uchwała Nr XIV/119/2015 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszcz Gdański na lata 2016-2022 (dalej: „Strategia”). W Strategii uwzględniono zagadnienia dotyczące zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym przemocą lub jej

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Wprowadzony Uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, M.P. 2018 poz. 1007 (dalej: Program Posiłek w Szkole i domu).

⁴ Dalej: „procedury NK” lub „NK”.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

doświadczającym, wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności (będących w kryzysie, potrzebujących wsparcia w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych) oraz dotyczące pomocy dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W MOPS realizowano następujące działania:

- a) przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganiu ich skutkom, przez m.in.:
 - monitorowanie liczby osób bezrobotnych w mieście z uwzględnieniem podziału według płci, bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców miasta, liczby osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością w mieście oraz miejsc w których przebywają,
 - zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez MOPS, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, wsparcie rodzin żyjących w ubóstwie,
 - prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, osobami dotkniętymi ubóstwem oraz zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, m.in. w oparciu o kontrakty socjalne,
 - podejmowanie współpracy z Gdańskim Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, oraz z Młodzieżowym Centrum Kariery,
 - zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego,
 - udzielanie pomocy w postaci schronienia jak również finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym lub dotkniętym bezdomnością,
 - zapewnienie osobom zagrożonym lub dotkniętym bezdomnością dostępu do poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz opieki medycznej,
- b) wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:
 - udzielanie poradnictwa, wprowadzanie do rodzin asystenta rodziny, przyznawanie świadczeń w postaci: pomocy finansowej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
 - zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
 - edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
 - zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowo – wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądów i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych,
 - dożywianie dzieci i młodzieży szkolnej potrzebujących tej formy pomocy,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży z najuboższych rodzin zorganizowanego wypoczynku w czasie letnich wakacji,
 - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przemocy w rodzinie.
 - monitorowanie środowisk przez pracowników socjalnych,
 - kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej: „ZI”) i Świetlicy Socjoterapeutycznej MOPS,
- c) prowadzenie zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym:
 - monitorowanie liczby osób starszych potrzebujących wsparcia z systemu pomocy społecznej,
 - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym,

- prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi
 - poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza, pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem osób starszych,
 - rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno – społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, oraz zajęcia w Domu Dziennego Pobytu,
 - współpraca z Uniwersytem Trzeciego Wieku,
 - monitorowanie liczby osób niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia z systemu pomocy społecznej,
 - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym,
 - prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi,
 - poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - kierowanie osób niepełnosprawnych do środowiskowego domu samopomocy.
- d) rozwój kapitału społecznego i ludzkiego:
- doskonalenie kadry pomocy społecznej, podnoszenie kwalifikacji poprzez szkolenia,
 - rozwijanie infrastruktury socjalnej w mieście poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek,
 - wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy,
 - zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach pomocy poprzez strony internetowe.

Kierownik wyjaśniła, że wszystkie zaplanowane zadania w związku z realizacją ww. Strategii zostały przez Ośrodek zrealizowane. Realizację wytyczonych zadań i celów monitorowano na bieżąco podczas cyklicznych spotkań Zespołu Pracy Socjalnej i Pomocy Środowiskowej, a także spotkań z innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii, m.in.: Zastępcą Burmistrza ds. Społecznych, Kierownikami poszczególnych referatów Urzędu Miasta w Pruszczu Gdańskim, przedstawicielami placówek oświatowych, kuratorami, przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Pruszczu Gdańskim (dalej: „KPP”), Straży Miejskiej w Pruszczu Gdańskim, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami itp.

(akta kontroli str. 57-152, 1764-1769)

2. W okresie objętym kontrolą obowiązywał Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2022 dla miasta Pruszcz Gdański przyjęty uchwałą Nr XIX/182/2016 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 25 maja 2016 r. (dalej: „Program”).

1) cel szczegółowy ww. Programu – udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie:

- ofiary przemocy miały możliwość korzystania ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego zarówno w MOPS, jak i w innych instytucjach, które taką pomoc oferowały np. Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie (dalej: „SOW”) oraz w Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Przystępem w Pruszczu Gdańskim przy parafii rzymskokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pruszczu Gdańskim (dalej: „Lokalny Punkt”) prowadzony przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej,
- w przypadku, gdy przemocy doświadczały dzieci, pomoc psychologiczną zapewniały szkoły; w czasie zajęć zdalnych dzieci miały możliwość komunikowania się zarówno z pedagogiem oraz psychologiem,

- podejmowano szereg działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców we współpracy ze szkołami na terenie miasta Pruszcz Gdański oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pruszczu Gdańskim, w której prowadzono warsztaty „Szkoła dla Rodziców”. Działania edukacyjne były realizowane również w Świetlicy Socjoterapeutycznej MOPS,
 - podejmowano współpracę z instytucjami działającymi w obszarze pomocy rodzinie z problemem przemocy w rodzinie w tym z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim (dalej: „PCPR”), który prowadził SOW oraz Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych oraz dla osób stosujących przemoc w rodzinie, ze szkołami, z Policją, z Prokuraturą Rejonową w Pruszczu Gdańskim, z Sądem Rejonowym w Gdańsku oraz z Lokalnym Punktem,
 - osoby doświadczające przemocy były informowane, gdzie mogą otrzymać wsparcie psychologiczne, prawne oraz pomoc finansową,
 - umieszczono na stronie internetowej informacje czym jest procedura NK, o działaniu ZI w Pruszczu Gdańskim w czasie epidemii COVID-19, o planie awaryjnym dla osób doświadczających przemocy domowej w czasie epidemii oraz informacje o Centrum Pomocy Dzieciom Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę w Gdańsku,
 - udostępniono na stronie internetowej informacje na temat kampanii dotyczących problematyki przemocy w rodzinie: kampania ww. Fundacji „Pomyśl zanim wrzucisz”, kampania społeczna Rzecznika Praw Dziecka „Jestem mamy i taty”.
- 2) Cel szczegółowy Programu – oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie:
- osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie wobec, których była wszczęta procedura NK były informowane o skutkach prawnych stosowania przemocy w rodzinie,
 - motywowano je do udziału w indywidualnych konsultacjach psychologicznych oraz grupowych zajęciach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych, które były realizowane przez Punkt Konsultacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony przez PCPR, współpracowano z innymi instytucjami działającymi w obszarze problemu przemocy w rodzinie takimi jak: Policja, PCPR, Prokuratura Rejonowa w Pruszczu Gdańskim, Sąd Rejonowy w Gdańsku celem wdrażania standardów współpracy i postępowania wobec osób stosujących przemoc,
- 3) Cel szczegółowy Programu – podniesienie świadomości i wrażliwości społeczeństwa na problemy przemocy w rodzinie. Oprócz wyżej opisanych działań, w ramach realizacji ww. celu, prowadzono działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w zakresie: radzenia sobie z agresją i przemocą, złością, informujące czym jest przemoc, cyber przemoc oraz jak sobie z nimi radzić, nawiązywać prawidłowe relacje rówieśnicze oraz dotyczące tolerancji itp., we współpracy ze szkołami oraz w Świetlicy Socjoterapeutycznej MOPS. Charakter terapeutyczny zajęć miał także na celu zapewnienie wsparcia emocjonalnego, w tym stworzenie atmosfery bezpieczeństwa, akceptacji i respektowania praw dzieci, budowanie klimatu zaufania, wzmacnianie poczucia własnej wartości, rozwijanie poczucia sprawstwa, pomoc w rozwiązywaniu problemów. W zależności od stosowanej metody oddziaływań stosowano trzy sposoby prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą:
- praca z jedną grupą integrującą dzieci w różnym wieku i o różnym stopniu sprawności fizycznej i intelektualnej,
 - praca w zespołach podzielonych pod względem wieku, zespołach wychowawczych lub terapeutycznych,
 - praca indywidualna.

Kierownik wyjaśniła, że zajęcia odbywały się pod opieką terapeutów i psychologa, a program dnia podlegał bieżącemu dostosowywaniu do potrzeb i możliwości uczestników. Dzieci uczestniczyły też w obchodach wydarzeń takich jak: Międzynarodowy Dzień bez przemocy – reaguj jak komuś dzieje się krzywda, Dzień tolerancji – jesteśmy grupą ale każdy z nas jest inny oraz Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień – dzień dobrych uczynków i pozytywnych emocji.

Kierownik wyjaśniła również, że ogłoszenie stanu pandemii COVID-19 nie wpłynęło na konieczność wprowadzenia zmian w realizacji Programu, konieczne było jednak dostosowanie form działania do obowiązujących obostrzeń i nakazów wprowadzonych w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się epidemii COVID 19.

(akta kontroli str. 153-170)

3. Kierownik wyjaśniła, że w początkowym okresie pandemii w celu dotarcia do jak największej liczby osób wymagających wsparcia MOPS cyklicznie umieszczał na swojej stronie internetowej informacje dotyczące rodzajów i sposobów udzielania pomocy, a także informował o możliwościach kontaktu z pracownikami Ośrodka. Przeprowadzono kampanię dotyczącą wsparcia osób starszych, uwrażliwiającą na ich potrzeby oraz informującą tę szczególną grupę społeczną o zagrożeniu wynikającym z zaistniałego stanu epidemiologicznego. Ponadto przesłano⁶ do 52 zarządców nieruchomości znajdujących się na terenie miasta prośbę o rozpowszechnienie w swoich budynkach apelu oraz informacji o drogach kontaktu z pracownikami tutaj. Ośrodka.

W związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego a następnie stanu epidemii na polecenie Wojewody Pomorskiego został wyznaczony pracownik, który telefonicznie informował i odpowiadał na pytania mieszkańców. Celem dotarcia do jak największej liczby osób zainteresowanych, informacje dot. ww. stanów wraz z numerami telefonów zamieszczono na stronach internetowych:

<https://www.gov.pl/web/koronawirus/pomoc-dla-potrzebujacych>,

www.obywatel.gov.pl oraz na stronach lokalnych mediów:

<https://pruszczgdanski.naszemiasto.pl/koronawirus-powiat-gdanski-specjalne-telefony-w-kazdej/ar/c1-7607383> .

Kierownik wyjaśniła, że w okresie pandemii COVID-19 nie zaobserwowano znaczącej zmiany potrzeb i problemów rodzin. Na bieżąco reagowano i planowano dostosowanie form i zakresu pomocy do oczekiwań i potrzeb osób wymagających wsparcia. Ponadto monitorowano formy oraz liczbę udzielonej pomocy, a analiza danych wykazała, że okres trwania pandemii nie wpłynął znacząco na zmianę rodzaju udzielanej pomocy⁷, ani na rodzaje dysfunkcji występujących w rodzinach. Ponadto nie zauważono wpływu pandemii na ogólny profil klienta pomocy społecznej, zarówno w zakresie rodzaju jak i ilości udzielanego wsparcia. Zmianie ulegały jedynie formy udzielanej pomocy, jej zakres oraz sposób realizacji.

(akta kontroli str. 263-280)

4. MOPS, w okresie trwania pandemii COVID-19 nieprzerwanie realizował swoje zadania z wykorzystaniem posiadanych zasobów: Domu Dziennego Pobytu przy

⁶ 24 marca 2020 r.

⁷ W stosunku do roku 2019 zmiana nastąpiła w zakresie korzystania z pomocy z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020, z której w 2020 r. skorzystało 150 osób/rodzin, podczas gdy w roku 2019 z tej formy pomocy nie korzystano. Udzielono również pomocy dla osób/rodzin będących w izolacji/ na kwarantannie w formie żywności dla siedmiu rodzin (tj. rodziny które pozostały nagle bez żywności, pozostałe osoby będące w izolacji/ na kwarantannie oczekiwały jedynie informacji dot. możliwości zrobienia zakupów on-line). W zakresie świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych /bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania nastąpił spadek liczby rodzin i osób, które ze świadczeń korzystały: w 2019 – 449 rodzin, w 2020 r. – 401, w 2019 – 539 osób, w 2020 r. – 467 osób, nastąpił również spadek ilości osób w rodzinach: w 2019 r. – 872, w 2020 r. – 782.

Ośrodka⁸, Świetlicy Socjoterapeutycznej⁹ i mieszkania chronionego¹⁰ z wyjątkiem okresów zawieszenia działalności wprowadzonych Zarządzeniami Kierownika MOPS. W okresie objętym kontrolą Gmina Miejska Pruszcz Gdański dysponowała następującymi zasobami pomocy i wsparcia o charakterze instytucjonalnym, tj.:

- 1) ośrodkiem wsparcia, w którym zapewniono: w 2019 r. – 68 miejsc, w 2020 r. – 69. W 2019 r. z ww. miejsc skorzystało 65 osób, w 2020 r. – 64 osoby, w każdym roku liczba oczekujących wynosiła po trzy osoby,
- 2) środowiskowe domy samopomocy, w których zapewniono: w 2019 r. – 38 miejsc, w 2020 r. – 39. W 2019 r. z ww. miejsc skorzystało – 41 osób, w 2020 r. – 43 osoby, liczba osób umieszczonych w 2019 r. – 35, a w 2020 r. – 39 osób, co stanowiło wzrost o 11%, liczba oczekujących – po trzy osoby w każdym z lat,
- 3) dzienny dom pomocy¹¹: w 2019 r. i 2020 r. – po 30 miejsc, z czego korzystających w 2019 r. – 24 osób, w 2020 r. – 21 osoby, spadek w stosunku do roku poprzedniego o 12%, w latach 2019-2020 nie było osób oczekujących, a liczba kadry nie uległa zmianie – po dziewięć osób,
- 4) mieszkania chronione: w latach 2019 – 2020 – po trzy miejsca, z czego korzystających w 2019 r. – dwie osoby, w 2020 r. – jedna osoba, co stanowiło spadek w stosunku do roku poprzedniego o 50%, liczba osób umieszczonych w 2019 r. – dwie osoby, a w 2020 r. – jedna osoba, co stanowiło spadek o 50%, w latach 2019-2020 nie było osób oczekujących,
- 5) warsztat terapii zajęciowej: w latach 2019 – 2020 – po 25 uczestników zajęć.

(akta kontroli str. 313-340, 341)

W roku 2019 i 2020 r. MOPS współpracował m.in.:

- a) ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Autystycznym w ramach realizacji zadania publicznego „ŻYĆ RAZEM – świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla mieszkańców Miasta z zaburzeniami psychicznymi, dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia – autyzm”, usługi opiekuńcze były świadczone w miejscu ich zamieszkania. MOPS przyznał świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w ww. latach 14 osobom na ten cel¹²;
- b) z Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pruszczu Gdańskim w ramach realizacji zadania publicznego „Prowadzenie i rozwój infrastruktury Środowiskowego Domu Pomocy Samopomocy”, w ww. latach skierował do placówki 23 osoby z terenu gminy Miejskiej Pruszcz Gdański oraz 18 osób z innych gmin powiatu gdańskiego na podstawie zawartych porozumień międzygminnych¹³ oraz innymi organizacjami pozarządowymi, placówkami ochrony zdrowia oraz jednostkami administracji publicznej.

⁸ W okresie od 12 marca 2020 r. do 25 maja 2020 r. oraz od 4 listopada 2020 r. do 6 maja 2021 r. działalność zawieszona.

⁹ Świetlica Socjoterapeutyczna była placówką dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, obejmującą swoją opieką dzieci pochodzące z rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych, dotkniętych lub zagrożonych problemem alkoholowym. Głównym celem świetlicy było prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. W okresie od 12 marca 2020 r. do 25 maja 2020r. oraz od 29 marca 2021 do 6 maja 2021 r. działalność zawieszona.

¹⁰ Mieszkanie Chronione przeznaczone było dla trzech osób. Było formą społecznego wsparcia dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebowały wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagały usług w zakresie świadczonym przez placówki całodobowe.

¹¹ Przeznaczony był dla osób niepełnosprawnych, starszych, samotnych, wycofanych społecznie. Służył tworzeniu, poprawie i utrzymaniu statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób, które miały zmniejszoną sprawność psychofizyczną. Dużym wsparciem podczas trwania pandemii COVID-19 była możliwość udzielania pomocy w formie gorących posiłków wydawanych przez stołówkę MOPS.

¹² Łączna kwota wydatkowana na realizację zadania w 2019 r. – 147,2 tys. zł, w 2020 r. – 171,8 tys. zł.

¹³ Łączna kwota wydatkowana na realizację zadania w 2019 r. – 971,6 tys. zł, w 2020 r. – 1 002,2 tys. zł.

Kierownik wyjaśniła, że współpraca w działaniach podczas epidemii COVID-19 wszystkich ww. podmiotów pozwoliła pracownikom Ośrodka w sposób ciągły i skuteczny odpowiadać na bieżące potrzeby i problemy mieszkańców.

(akta kontroli str. 263-280)

5. W okresie objętym kontrola MOPS zatrudniał od 42 do 46 osób¹⁴, z czego wszystkie w ramach umów o pracę. W latach 2019 – 2021 w ramach umowy cywilnoprawnej obsługę prawną oraz pomoc prawną dla klientów MOPS świadczył radca prawny, z wyjątkiem 2020 r. Od stycznia 2022 r. radca prawny zatrudniony był w ramach umowy o pracę. W kontrolowanym okresie zatrudnionych było od 10¹⁵ do 11¹⁶ pracowników socjalnych, od czterech¹⁷ do pięciu¹⁸ opiekunów w środowisku oraz od jednego¹⁹ do dwóch²⁰ instruktorów terapii zajęciowej i terapeuty. W MOPS, w ww. latach, zatrudnieni byli dwaj specjaliści ds. wsparcia osób i rodzin zagrożonych przemocą lub jej doświadczających²¹, nie było natomiast zatrudnionych specjalistów w zakresie interwencji kryzysowej.

W latach 2019-2020 w MOPS zatrudniony był jeden psycholog, jednak w okresie od 1 lutego 2021 r.²² do zakończenia czynności kontrolnych²³ był wakat na stanowisku psychologa. Przeprowadzono łącznie 13 naborów na to stanowisko²⁴. W dziesięciu naborach nie wpłynęła żadna oferta, natomiast w trzech złożono od jednej²⁵ do dwóch²⁶ ofert, mimo to nie wyłoniono kandydata do zatrudnienia.

Ponadto w latach 2020-2022 przeprowadzono 13 naborów na stanowisko pomocnicze asystenta rodziny. W ośmiu konkursach nie złożono żadnej oferty, w trzech wpłynęło po jednej ofercie²⁷, przy czym oferty złożone w naborach 21/2020 i 22/2020 nie spełniały wymogów konkursu. W naborze 31/2020 wpłynęło pięć ofert, w tym jedna niespełniająca wymogów konkursu. Nabór zakończył się wyłonieniem kandydatki, z którą zawarto umowę o pracę²⁸.

Protokołów z przeprowadzenia naborów na stanowisko psychologa i asystenta rodziny nie sporządzano.

(akta kontroli str. 342-347, 348-470, 471-473, 474-475, 476, 477-531, 532, 533-600)

Kierownik wyjaśniła, że spośród złożonych ofert dot. naborów na stanowisko psychologa – nie wyłoniono osoby do zatrudnienia, ponieważ w jednym przypadku kandydat złożył rezygnację z uczestnictwa w naborze przed przystąpieniem do rozmowy kwalifikacyjnej, a w pozostałych przypadkach, po zapoznaniu się z zakresem wykonywanych zadań na tym stanowisku oraz warunkami zatrudnienia, kandydaci nie wykazali chęci wzięcia udziału w dalszym etapie rekrutacji.

W okresie wakatu na stanowisku psychologa²⁹ każda osoba potrzebująca wsparcia psychologicznego była informowana o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej w innych placówkach.

¹⁴ Według stanu na 31 grudnia, w roku 2019 – 46 osób, w 2020 – 45, 2021 – 42 oraz wg stanu na marzec 2022 – 42 osoby.

¹⁵ Stan na 31 grudnia 2021 r.

¹⁶ Stan na 31 grudnia 2019 r., 31 grudnia 2020 r. oraz marzec 2022 r.

¹⁷ Stan na 31 grudnia 2019 r.

¹⁸ Stan na 31 grudnia 2020 r., 31 grudnia 2020 r. oraz marzec 2022 r.

¹⁹ Stan na 31 grudnia 2021 r. oraz marzec 2022 r.

²⁰ Stan na 31 grudnia 2019 i 31 grudnia 2020 r.

²¹ Starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator, przewodniczący i zastępca przewodniczącego ZI zostali wliczeni do stanu zatrudnienia pracownika socjalnego, gdyż wykonują również pracę pracownika socjalnego.

²² Osoba zatrudniona na stanowisku psychologa wypowiedziała umowę o pracę.

²³ Do 6 kwietnia 2022 r.

²⁴ Stanowisko pomocnicze.

²⁵ Konkurs nr 4/2021 z 24 lutego 2021 r. i 4/2022 z 1 marca 2022 r.

²⁶ Konkurs 1/2022 z 31 stycznia 2022 r.

²⁷ Konkursy: 21/1010, 22/2020 i 3/2022.

²⁸ Zatrudniono od 07 października 2020 r.

²⁹ Od 1 lutego 2021 r. do 28 marca 2022 r.

Ponadto wyjaśniła, że w latach objętych kontrolą, nie było konieczności udzielania pomocy w formie interwencji kryzysowej. W wyniku wszechstronnych działań, które podejmowali pracownicy MOPS na rzecz rodzin nie zakwalifikowano żadnego przypadku, jako interwencji kryzysowej rozumianej zgodnie jako przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie³⁰.

(akta kontroli str. 1764-1803)

6. W okresie objętym kontrolą realizowano dwa programy osłonowe:

- 1) wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, w ramach którego zapewniano pomoc zarówno dzieciom wychowującym się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Program przewidywał wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku³¹, w tym dla dzieci i młodzieży³², świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności³³ oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu było zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym możliwości zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. MOPS podpisał umowy, których przedmiotem było przygotowywanie i wydawanie posiłków obiadowych dla dzieci. Na ten cel wydatkowano: w 2019 r. – 239,0 tys. zł³⁴, w 2020 r. – 241,3 tys. zł³⁵, w 2021 r. – 191,5 tys. zł³⁶.
- 2) „Gminny program osłonowy dla mieszkańców Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański w zakresie zmniejszenia odpłatności za gospodarowanie odpadami komunalnymi zbieranymi w sposób selektywny”³⁷, którego celem było wsparcie jednoosobowych i dwuosobowych gospodarstw domowych zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański, których sytuacja życiowa i materialna sprawiła, że wzrost opłat z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi, stanowił znaczące obciążenie finansowe³⁸. Realizatorem ww. programu został MOPS we współpracy z Referatem Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Pruszcz Gdański. W okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. złożono 523 wniosków, wydano 487 decyzji przyznających pomoc, w tym 31 odmownych oraz pięć postanowień o odmowie wszczęcia postępowania, a wypłacono świadczenia w łącznej kwocie 71,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 601-615, 618-634, 635-636, 637-669)

³⁰ W znaczeniu art. 47 z dnia 12 marca 2004 r. ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm., dalej: „ustawa o pomocy społecznej”) jako przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. W okresie objętym kontrolą nie było konieczności zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej. Nie skierowano również żadnej osoby do SOW oraz do Ośrodka Interwencji Kryzysowej, które zgodnie z ustawą o pomocy społecznej prowadzone są w ramach zadań powiatu.

³¹ W 2019 r. pomocy udzielono 134 osobom, w tym 94 dzieciom i młodzieży, udzielono 14 576 świadczeń, w tym 8 944 dla dzieci i młodzieży, na łączną kwotę 67 589 zł, w tym na kwotę 31 674 zł dla dzieci i młodzieży. W 2020 r. pomocy udzielono 94 osobom, w tym 57 dzieciom i młodzieży, udzielono 7 451 świadczeń, w tym 2 602 dla dzieci i młodzieży, na łączną kwotę 49 721 zł, w tym na kwotę 10 737 zł dla dzieci i młodzieży, natomiast w 2021 r. pomocy udzielono 80 osobom, w tym 42 dzieciom i młodzieży, udzielono 8 611 świadczeń, w tym 3 174 dla dzieci i młodzieży, na łączną kwotę 61 288 zł, w tym na kwotę 15 618 zł dla dzieci i młodzieży.

³² W tym również pomocy w formie posiłku nie wymagającej przeprowadzenia wywiadu środowiskowego: w 2019 r. dla 11 dzieci, co stanowiło 819 świadczeń, na kwotę 2 478 zł, w 2020 r. dla czterech dzieci, co stanowiło 116 świadczeń na kwotę 360 zł, w 2021 r. dla dwojga dzieci, co stanowiło 38 świadczeń na kwotę 125 zł.

³³ W 2019 r. przyznano 107 osobom, 464 świadczeń na łączną kwotę 171,4 tys. zł, w 2020 r. przyznano 111 osobom, 559 świadczeń na łączną kwotę 191,6 tys. zł, natomiast w 2021 r. przyznano 106 osobom, 397 świadczeń na łączną kwotę 130,3 tys. zł.

³⁴ Ze środków własnych 112,5 tys. zł oraz z dotacji 126,5 tys. zł.

³⁵ Ze środków własnych 111,3 tys. zł oraz z dotacji 130,0 tys. zł.

³⁶ Ze środków własnych 83,5 tys. zł oraz z dotacji 108,0 tys. zł.

³⁷ Przyjęty Uchwałą nr XXVII/309/2021 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 28 kwietnia 2021 r., na okres od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r., Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2021 r., poz. 1793, ze zm.

³⁸ Uwzględnia wysokość osiąganego dochodu w gospodarstwie domowym.

Zastępca Kierownik wyjaśnił, że w 2020 i 2021 r., w związku z wprowadzeniem nauki zdalnej/hybrydowej, MOPS w porozumieniu z rodzicami zmienił formę udzielanej pomocy z jednego gorącego posiłku dziennie w szkole/przedszkolu na pomoc finansową z przeznaczeniem na zakup artykułów żywnościowych, co znacznie wpłynęło na liczbę i kwotę świadczeń. Ponadto wyjaśnił, że mimo pandemii COVID-19, od kilku lat obserwowano spadek liczby dzieci, którym MOPS pokrywał koszt jednego gorącego posiłku dziennie w szkole/przedszkolu. W ocenie Zastępcy Kierownika spowodowane było to niechęcią dzieci do spożywania posiłków w szkole, jak również poprawą funkcjonowania rodzin oraz ich sytuacji finansowej.

(akta kontroli str. 618-634)

7. W Pruszczu Gdańskim funkcjonował ZI, którego prace prowadzone były w oparciu o uchwałę Nr XXII/205/2016 Rady Miasta Pruszcza Gdańskiego z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia trybu, sposobu powoływania i odwoływania członów Zespołu Interdyscyplinarnego w Pruszczu Gdańskim oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania³⁹. ZI został powołany Zarządzeniem Nr 442/2016 Burmistrza Pruszcza Gdańskiego z dnia 29 września 2016 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Pruszczu Gdańskim, realizującego zadania określone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2022 dla miasta Pruszcza Gdańskiego⁴⁰, a liczba członków, w okresie objętym kontrolą zawierała się w przedziale od 16 do 17 osób.

W latach 2019-2021 odbyło się łącznie 13 spotkań ZI, po cztery w 2019 r. i 2020 r. oraz pięć⁴¹ w 2021 r. W tym czasie zorganizowano również 787 spotkań grup roboczych, z czego w 2019 r. – 372, w 2020 r. – 217⁴², w 2021 r. – 272. Spotkania ZI odbywały się raz na trzy miesiące⁴³. W 2020 r. jedno ze spotkań odbyło się na początku marca przed wprowadzeniem stanu epidemii, trzy kolejne już w czasie wprowadzonego stanu epidemii. Spotkania były zorganizowane w siedzibie MOPS z zachowaniem reżimu sanitarnego. Frekwencja w 2019 r. wynosiła od 63% do 75%⁴⁴, w 2020 r. od 44% do 82%⁴⁵, w 2021 r. od 56% do 88%⁴⁶.

(akta kontroli str. 670-700, 701-702, 703, 704, 75-718)

W ocenie Zastępcy Kierownik okres pandemii pozostawał bez istotnego znaczenia dla frekwencji w spotkaniach ZI, która uzależniona była od kilku czynników, przede wszystkim od braku możliwości dostosowania wyznaczonych terminów spotkań do wykonywanych czynności służbowych w miejscach pracy członków ZI.

(akta kontroli str. 618-633)

Zastępca Kierownik wyjaśnił, że spotkania grup roboczych odbywały się zgodnie z zaleceniami zawartymi w piśmie nr PS-IX.021.42.2020.ESZ otrzymanym od Wojewody Pomorskiego 30 marca 2020 r. zawierającym „Instrukcję dotyczącą sposobu organizacji Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz realizacji procedury Niebieskie Karty” za pomocą zdalnych środków komunikacji. Podczas omawiania sytuacji rodzin podejmowane były dalsze ustalenia dotyczące

³⁹ Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2871.

⁴⁰ Zmienione Zarządzeniem Nr 508/2016 z dnia 14 grudnia 2016 r., Nr 609/2017 z dnia 10 marca 2017 r., Nr 711/2017 z dnia 7 sierpnia 2017 r., Nr 742/2017 z dnia 12 września 2017 r., Nr 800/2017 z dnia 29 listopada 2017 r., Nr 946/2018 z dnia 2 lipca 2018 r., Nr 171/2019 z dnia 20 września 2019 r., Nr 233/2019 z dnia 11 grudnia 2019 r., Nr 162/2020 z dnia 8 września 2020 r., Nr 167/2020 z dnia 15 września 2020 r., Nr 21/2021 z dnia 27 stycznia 2021 r., Nr 195 /2021 z dnia 16 listopada 2021 r.

⁴¹ W związku z koniecznością wyboru przewodniczącego.

⁴² W tym 74 spotkania przeprowadzono w formie telefonicznej.

⁴³ Cztery spotkania w roku.

⁴⁴ Pierwsze spotkanie – 75%, drugie – 75%, trzecie – 63%, czwarte – 75%.

⁴⁵ Pierwsze spotkanie – 81%, drugie – 44%, trzecie – 69%, czwarte – 82%.

⁴⁶ Pierwsze spotkanie – 88%, drugie – 76%, trzecie – 65%, czwarte – 82%, piąte – 56%.

prowadzonych procedur. Członkowie ZI i Grup Roboczych pozostawali w stałym kontakcie telefonicznym. W wyjątkowych i szczególnych przypadkach spotkania grup roboczych odbywały się bezpośrednio w pomieszczeniach zapewniających wszelkie warunki bezpieczeństwa sanitarnego związane z ochroną przed SARS-CoV-2. Sytuacja rodzin objętych procedurą NK monitorowana była okresowo głównie telefonicznie oraz za pomocą innych dostępnych środków komunikacji elektronicznej np. poprzez kontakt pedagoga lub psychologa szkolnego z uczniem w dzienniku elektronicznym. Było to zależne od nałożonych ograniczeń w zakresie swobodnego poruszania się, konieczności ograniczenia spotkań i bezpośredniego kontaktu. Dodatkowo brano pod uwagę opinię osób wobec, których podejmowano działania i ich zgodę na wizyty pracowników MOPS w miejscu zamieszkania oraz zgody na udział osobisty w spotkaniach grup roboczych.

(akta kontroli str. 618-633)

8.1. W okresie objętym kontrolą⁴⁷ w dziale 852 – pomoc społeczna zaplanowano wydatki łącznie w kwocie⁴⁸: 17 715,0 tys. zł., tj. w 2019 r. – 5 581,4 tys. zł, w 2020 r. – 5 584,0 tys. zł, w 2021 r. – 6 279,5 tys. zł, wydatkowano łącznie 15 162,3 tys. zł, w tym ogółem na zakup środków ochrony osobistej⁴⁹ zaplanowano łącznie 14,4 tys. zł, natomiast wydatkowano łącznie 15,8 tys. zł, z czego:

- w rozdziale 85219⁵⁰ zaplanowano wydatki łącznie w kwocie: 7 333,3 tys. zł, z tego w 2019 r. – 2 474,6 tys. zł, w 2020 r. – 2 299,9 tys. zł, w 2021 r. 2 558,8 tys. zł, wydatkowano łącznie 6 438,0 zł, z tego w 2019 r. – 2 192,0 tys. zł, w 2020 r. – 1 971,5 tys. zł, w 2021 r. – 2 274,5 tys. zł, z czego na zakupy zaplanowano (§4210) łącznie 83,0 tys. zł wydatkowano 82,8 tys. zł, w tym na zakup środków ochrony
- w rozdziale 85504⁵¹ zaplanowano wydatki łącznie w kwocie: 2 988,4 tys. zł, (odpowiednio: 1 523,1 tys. zł, 1 402,5 tys. zł, 62,8 tys. zł⁵²), wydatkowano łącznie 2 790,1 zł, (1 371,7 tys. zł, 1 360,7 tys. zł, 57,8 tys. zł), z czego na zakupy zaplanowano (§4210) łącznie 7,5 tys. zł wydatkowano 6,6 tys. zł, w tym na zakup środków ochrony osobistej zaplanowano wydatkowano łącznie 2,0 tys. zł (wydatek zrealizowany w 2020 r.),
- w rozdziale 85205⁵³ zaplanowano wydatki łącznie w kwocie: 13,5 tys. zł, z czego w 2019 r. – 4,5 tys. zł, w 2020 r. – 4,5 tys. zł, w 2021 r. – 4,5 tys. zł, wydatkowano łącznie 10,6 tys. zł, tj. w 2019 r. – 4,4 tys. zł, w 2020 r. – 2,0 tys. zł, w 2021 r. – 4,2 tys. zł, z czego na zakupy łącznie zaplanowano i wydatkowano (§4210) po 6,0 tys. zł,⁵⁴ w każdym z lat zaplanowano i wydatkowano po 2,0 tys. zł, w tym na zakup środków ochrony osobistej wydatkowano kwotę 0,7 tys. zł – wydatek zrealizowany w 2021 r.
- w rozdziale 85230⁵⁵ zaplanowano wydatki łącznie w kwocie: 699,5 tys. zł, z czego w 2019 r. – 224,5 tys. zł, w 2020 r. – 230,0 tys. zł, w 2021 r. – 245,0 tys. zł, wydatkowano łącznie 563,5 tys. zł, z czego w 2019 r. – 208,6 tys. zł, w 2020 r. – 203,6 tys. zł, w 2021 r. – 151,2 tys. zł, z czego na zakupy (§4210), w tym na zakup środków ochrony osobistej nie zaplanowano i nie wydatkowano środków.

⁴⁷ Lata 2019-2021.

⁴⁸ Dane po zmianach 17 221,1 tys.

⁴⁹ Planowane i wydatkowane z §4210.

⁵⁰ Ośrodki Pomocy Społecznej

⁵¹ Wspieranie rodziny.

⁵² Plan przed zmianą 1 254,9 tys. zł. Zmiana związana z zaprzestaniem realizacji rządowego programu 300 plus.

⁵³ Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

⁵⁴ W każdym z lat po 2,0 tys. zł.

⁵⁵ Pomoc w zakresie dożywiania.

Wysokość wydatków realizowanych w roku 2020 spadła w stosunku do roku 2019 o 6% i była niższa od wydatków zrealizowanych w 2021 r. o 7%.

Wydatki na zakup środków ochrony osobistej realizowane były z §4210 rozdziałów 85219, 85504 i 85205.

Kierownik wyjaśniła, że w latach 2020 i 2021 wydatki na zakup środków ochrony osobistej zrealizowano z §4210 rezygnując z innych zakupów.

(akta kontroli str. 1608-1613)

W latach 2019-2021 wydatki realizowane przez MOPS z działu 852 stanowiły odpowiednio: 66,98%; 64,07%; 65,20% udziału w wydatkach Gminy Miasta Pruszcz Gdański, natomiast z działu 855 odpowiednio 91,67%; 93,41%; 92,13%.

(akta kontroli str. 776-784, 785-799, 800-807, 808-821, 822-829, 830-843, 844-850, 851-854, 856-954, 858, 959)

8.2. W latach objętych kontrolą obowiązywały:

- uchwała Nr X/116/2019 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności przez osoby bezdomne za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych,
- Uchwała Nr XXIX/295/2005 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków za usługę w postaci gorącego posiłki, należąca do zadań własnych gminy,
- Zarządzenie Nr 15/2019 Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim z 26 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia kosztu przygotowania gorących posiłków dla osób spełniających warunki otrzymania tego rodzaju pomocy, wskazane w ustawie o pomocy społecznej – koszt jednostkowy gorącego posiłku przygotowanego przez stołówkę MOPS dla świadczeniobiorców MOPS ustalono na 8 zł.
- Uchwała Nr X/117/2019 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat i trybu ich pobierania,
- Uchwała Nr XXIX/294/2005 Rady Miasta Pruszcz Gdański z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie ustalenia organizacji i określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Mieszkanii Chronionym prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim⁵⁶. Zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 prawo do współposiadania Mieszkania Chronionego jest odpłatne, a przebywający w nim ponosi odpłatność według zasad określonych w załączniku do uchwały.

Ustalone opłaty były uzależnione od wysokości dochodu osoby lub rodziny korzystającej z pomocy.

W latach 2019-2021 ustalono i wniesiono opłaty w łącznej wysokości 3,3 tys. zł, w tym w 2019 r. – 1,4 tys. zł⁵⁷, w 2020 r. 0,9 tys. zł⁵⁸, a w 2021 r. – 1,0 tys. zł⁵⁹.

(akta kontroli str. 719-772, 1608-1613)

Kierownik wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą w mieszkaniu chronionym nie były kwaterowane osoby w ramach interwencji kryzysowej, tj. osoby doświadczające przemocy domowej. W latach objętych kontrolą, tj. 2019 – 2021 nie było konieczności udzielania pomocy w formie interwencji kryzysowej. W wyniku wszechstronnych

⁵⁶ Zgodnie z §1 ust. 4 pkt 4 pierwszeństwo do przydziału Mieszkania Chronionego przysługuje osobie interwencji kryzysowej, ofierze przemocy, pozbawionej możliwości mieszkania w lokalu rodzinnym.

⁵⁷ Opłata za dwie osoby.

⁵⁸ Opłata za jedną osobę.

⁵⁹ Opłata za trzy osoby.

działań, które podejmowali pracownicy na rzecz rodzin nie zakwalifikowano żadnego przypadku, jako interwencji kryzysowej

(akta kontroli str. 1608-1613)

9. W okresie objętym kontrolą do MOPS nie wpłynęły żadne skargi oraz wnioski. Nie były przeprowadzane również kontrole dotyczące wywiązywania się w okresie pandemii COVID-19 z zadań objętych tematyką kontroli

(akta kontroli str. 960, 961, 962-997)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności MOPS w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość: nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS realizował zadania związane z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. W dokumentach strategicznych ujęto zagadnienia dot. problematyki rodzin przeżywających trudności oraz koordynowano i monitorowano realizację celów strategii. Realizowano programy osłonowe i podejmowano działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb społecznych. Zapewniono również dostępność zasobów pomocy społecznej oraz stworzono warunki organizacyjne do prac ZI, a także grup roboczych.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19.

Opis stanu
faktycznego

2.1 W latach 2019-2021 liczba osób korzystających z pomocy MOPS wynosiła odpowiednio⁶⁰: w 2019 r. – 872 osób, w 2020 r. – 782 osoby, w 2021 r. – 687 osób.

Najczęściej stosowanymi formami pomocy były m.in.:

- poradnictwo psychologiczne, z którego skorzystało w 2019 r. – 179 osób, w 2020 r. – 368 osób, w 2021 r. nie udzielano tej formy pomocy,
- poradnictwo w ramach pomocy prawnej, z którego skorzystało w 2019 r. – 537 osób, od 2020 r. nie udzielano tej formy pomocy,
- pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej: w 2019 r. – 1 108 osób, w 2020 r. – 881 osoby, w 2021 r. – 992 osoby,
- poradnictwo rodzinne – dziewięć rodzin (liczba osób w rodzinach – 23).

(akta kontroli str. 1168-1198, 1605-1613)

Kierownik wyjaśniła⁶¹, że w związku z wakatem na stanowisku psychologa w okresie od 1 lutego do 28 marca 2022 r. każda osoba potrzebująca pomocy/wsparcia psychologicznego była informowana o możliwości uzyskania pomocy w innych podmiotach.

Ponadto wyjaśniła, że w roku 2020 czasowo zawieszono (na prośbę radcy prawnego) udzielanie pomocy w formie porad prawnych dla klientów MOPS. W okresie tym wszyscy klienci mieli możliwość korzystania codziennie z bezpłatnych porad prawnych w Starostwie Powiatowym w Pruszczu Gdańskim zarówno w formie kontaktu osobistego jak i telefonicznego.

(akta kontroli str. 1605-1613)

Do głównych przyczyn udzielonej pomocy z zakresu pomocy społecznej zaliczono:

- niepełnosprawność (2019 r. – 259 osób, 2020 r. – 226 osób, 2021 r. – 211 osób),
- ubóstwo (2019 r. – 226 osób, 2020 r. – 210 osób, 2021 r. – 198 osób),

⁶⁰ MRIPS-03 Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach; Dział II Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną;

⁶¹ Pismo MOPS.S.062.8.NIK.2022 z dnia 31 marca 2022 r.

- długotrwała choroba (2019 r. – 199 osób, 2020 r. – 152 osoby, 2021 r. – 132 osoby),
 - bezdomność (2019 r. – 21 osób, 2020 r. – 20 osób, 2021 r. – 24 osoby).
- (akta kontroli str. 1008-1133)

Kierownik wyjaśniła⁶², że w okresie pandemii COVID-19 nie zaobserwowano znaczącej zmiany potrzeb i problemów rodzinnych. Na bieżąco reagowano i planowano dostosowanie form oraz zakresu pomocy do oczekiwań i potrzeb osób wymagających wsparcia. MOPS koordynował m.in. przekazywanie żywności osobom przebywającym na kwarantannie, które nie były w stanie poradzić sobie we własnym zakresie. Pomoc w tym zakresie udzielono siedmiu rodzinom⁶³.

W związku z wprowadzeniem nauki zdalnej/hybrydowej MOPS w porozumieniu z rodzicami zmienił formę udzielonej pomocy z jednego gorącego posiłku dziennie w szkole/przedszkolu na pomoc finansową z przeznaczeniem na zakup artykułów żywnościowych. Rodzinom doświadczającym m.in. problemów opiekuńczo-wychowawczych oferowano bezpłatną pomoc psychologiczną, z której mogli skorzystać mieszkańcy miasta Pruszcz Gdański, którzy w sytuacji zagrożenia COVID-19 potrzebowali wsparcia. Konsultacje odbywały się telefonicznie, natomiast w sytuacjach szczególnych możliwość wizyty psychologa w miejscu zamieszkania rodziny.

(akta kontroli str. 1001-1007)

2.2 Kierownik wyjaśniła, że w ramach działań podejmowanych w celu wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców informowano o: możliwości przydzielenia asystenta rodziny, działaniach edukacyjnych prowadzonych przez szkoły, warsztatach „Szkoła dla Rodziców”. W latach 2019-2020 udzielano wsparcia psychologicznego w siedzibie MOPS, w środowisku, a także telefonicznie; podejmowano działania edukacyjne wobec rodziców dzieci uczęszczających do Świetlicy Socjoterapeutycznej. Ponadto wyjaśniła, że w rodzinach, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, w sposób ciągły prowadzona była praca socjalna, sporządzana okresowa ocena sytuacji rodziny, podejmowane kontakty z pedagogami szkolnymi i psychologami, czy systematyczny i ścisły kontakt z kuratorami sądowymi.

W latach 2019-2021 pomocą asystenta rodziny objętych było kolejno 16, 13 i 15 rodzin, z czego Niebieską Kartę założono w sześciu przypadkach. Na podstawie badania szczegółowego sześciu spraw ustalono, że:

- losy dziecka w rodzinach objętych badaniem monitorowano poprzez: wizytacje środowiska oraz rozmowy telefoniczne pracownika socjalnego i asystenta rodziny, okresowe oceny sytuacji rodziny, współpracę z kuratorem sądowym, pracownikiem oświaty, dzielnicowym KPP⁶⁴,
- w celu ochrony dzieci przed krzywdzeniem ze strony ich najbliższych w trzech przypadkach wszczęto procedurę NK, reagując na zdarzenia/sygnaly występujące podczas wizytacji środowiska,
- efektem monitorowania losów dzieci, poza wszczętymi procedurami NK, było objęcie ich opieką lekarską i/lub opieką poradni psychologiczno-pedagogicznej (w czterech przypadkach), pomoc w prawidłowym żywieniu i/lub higienie (w dwóch przypadkach), skierowanie do młodzieżowego ośrodka wychowawczego (w jednym przypadku) oraz ograniczenie władzy rodzicielskiej

⁶² Pismo MOPS.S.062.4.NIK.2022 z dnia 15 marca 2022 r.

⁶³ Rodziny, które otrzymały pomoc żywnościową w postaci pakietów na okresie dwóch tygodni dla każdego członka rodziny.

⁶⁴ Dotyczy przypadków, w których wszczęto procedurę Niebieskie Karty.

- poprzez skierowanie dzieci do placówki opiekuńczo wychowawczej lub rodziny zastępczej (w trzech przypadkach),
- w celu realizacji zadań dot. wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców podejmowano współpracę ze szkołą (pięć przypadków), PCPR (cztery przypadki), kuratorem sądowym (sześć przypadków), Policją (cztery przypadki), pielęgniarką środowiskową (jeden przypadek),
 - w okresie od lutego do września 2020 r. z uwagi na brak obsadzenia stanowiska asystenta rodziny w czterech przypadkach nie sporządzono terminowo okresowej oceny sytuacji rodziny, Kierownik wyjaśniła, że w okresie tym pracownicy socjalni monitorowali sytuację rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych we wzmożony sposób.

(akta kontroli str. 1218-1252, 1257-1258, 1277, 1309-1325, 1435-1604)

2.3 W okresie pandemii COVID-19 MOPS zapewniał osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomoc w uzyskaniu mieszkania. W latach 2019-2021 liczba osób⁶⁵, którym pracownicy MOPS pomogli w uzyskaniu mieszkania (komunalnego lub socjalnego) z zasobów Gminy Miasta Pruszcz Gdański wyniosła łącznie 19 osób, w tym w:

- 2019 r. – dla siedmiu osób mieszkanie komunalne oraz czterech mieszkanie socjalne,
- 2020 r. – dla po dwóch osób mieszkanie komunalne i mieszkanie socjalne,
- 2021 r. – dla czterech osób mieszkanie socjalne.

(akta kontroli str. 1614-1616)

Badaniem objęto dwie rodziny, otrzymujące wsparcie z pomocy społecznej. W okresie od 2020 r. do 2021 r. MOPS zapewnił matce z czwórką dzieci⁶⁶, pomoc w uzyskaniu mieszkania komunalnego, które częściowo spłonęło. W związku z powyższym MOPS przyznał rodzinie bezzwrotny zasiłek celowy na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych oraz bezzwrotny zasiłek celowy na pokrycie kosztów noclegu i wyżywienia w lokalu zastępczym. Ponadto osoby te objęto pomocą socjalną, psychologiczną i finansową na zakup żywności i posiłków dla dzieci.

W 2020 r. MOPS zapewnił matce z małym dzieckiem⁶⁷ pomoc w uzyskaniu dofinansowania lokalu mieszkalnego. Matka objęta została pomocą Ośrodka dla Osób Pokrzywdzonych Prześstępstwem, z którego otrzymała dofinansowanie na wynajmem mieszkania. Ponadto osoba ta otrzymała pomoc socjalną i finansową na zakup żywności dla dwóch osób w rodzinie tj. matki i dziecka.

(akta kontroli str. 1666-1751)

2.4 Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej polecił Wojewodom⁶⁸ przekazanie wójtom, burmistrzom i prezydentom miast rekomendacji w zakresie m.in. przyznania pomocy dla rodziny, w której dzieci nie uczęszczają do szkoły z powodu jej zamknięcia, w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, bądź świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

(akta kontroli str. 1614-1661)

W latach 2019-2021 w ramach Programu Posiłki, MOPS udzielił świadczenia w postaci decyzji o przyznaniu jednego gorącego posiłku dziennie w stołówce szkolnej

⁶⁵ Pismo MOPS.S.062.5.NIK.2022 z dnia 17 marca 2022 r.

⁶⁶ Dotkniętych przemocą w rodzinie

⁶⁷ Dotkniętej przemocą w rodzinie

⁶⁸ Pismo nr DPS-V.070.109.2020.KK z dnia 20 marca 2020 r.

łącznie 193 dzieciom i młodzieży, w tym: w roku 2019 – 94 dzieciom/młodzieży, w roku 2020 – 57 dzieciom/młodzieży oraz w roku 2021 – 42 dzieciom/młodzieży⁶⁹. Ponadto udzielono pomoc w formie posiłku nie wymagającą przeprowadzenia wywiadu środowiskowego 17 dzieciom/młodzieży⁷⁰ na podstawie części III.1.2 załącznika do Uchwały nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Badaniu poddano dwie sprawy dot. przypadków sfinansowania dożywiania uczniów szkół podstawowych⁷¹. MOPS udzielił ww. pomocy uczniom, po otrzymaniu pisma ze szkoły informującego ośrodek o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku.

(akta kontroli str. 1617-1630, 1662-1665)

Badanie pięciu⁷² losowo wybranych decyzji administracyjnych w zakresie objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania wykazało, że:

- we wszystkich przypadkach decyzje administracyjne wydano na wniosek rodziców/opiekunów, w ramach Programu Posiłek⁷³;
- świadczenia przyznane zostały decyzjami administracyjnymi opatrzonymi rygorem natychmiastowej wykonalności;
- wszystkie wydane decyzje były poprzedzone przeprowadzonym wywiadem środowiskowym;
- MOPS pomocą w obszarze dożywiania⁷⁴ obejmował również dzieci (młodsze rodzeństwo) nie uczęszczające do placówek oświatowych;
- osoby, którym przyznano pomoc w obszarze dożywiania spełniały kryterium dochodowe;
- nie prowadzono monitoringu korzystania z przyznanego świadczenia na zakup żywności przez dziecko. Monitorowana była sytuacja rodziny, wymagającej wsparcia i nadzoru;
- MOPS wydał jedną decyzję odmawiającą przyznania pomocy społecznej w postaci jednego gorącego posiłku dziennie w stołówce szkolnej. Przyczyną odmowy był brak możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego;
- decyzje wydawane były przez Kierownika Ośrodka z upoważnienia Burmistrza Pruszcza Gdańskiego. Zawierały one pouczenie o prawach i obowiązkach osoby korzystającej ze świadczeń, wskazywały tryb odwoławczy. Wysokość przyznaných świadczeń ustalana była prawidłowo. Decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony.

(akta kontroli str. 1666-1751)

2.5 Badaniem objęto dokumentację czterech rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w okresie pandemii COVID-19, w tym dwie, w przypadku których dziecko zostało czasowo umieszczone poza rodziną. W jednym przypadku praca z rodziną została zakończona z uwagi na unikanie kontaktu, a następnie wyprowadzkę do innej gminy. Informację o problemach rodziny MOPS powziął z:

⁶⁹ Dane ze sprawozdań z działalności ośrodka za rok 2019, 2020, 2021 – zał. nr 2 oraz sprawozdania MRiPS-03 – Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach za I- II 2019, 2020 i 2021 r. – udzielone świadczenia – zadania własne gmin przesyłanych za pomocą systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej CAS

⁷⁰ Pismo MOPS z dnia 7 maja 2021. oraz pismo MOPS z dnia 25 listopada 2021r.

⁷¹ Na wniosek dyrektora szkoły podstawowej.

⁷² Dwóch wydanych przed ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii COVID-19 tj. 20 marca 2020 r., dwóch wydanych po tym dniu i jednej decyzji odmawiającej przyznania pomocy społecznej w postaci jednego gorącego posiłku).

⁷³ Oraz upoważnienia Burmistrza Pruszcza Gdańskiego Nr 8/2006 z dnia 6 grudnia 2006r. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej.

⁷⁴ W formie gorącego posiłku w stołówce szkolnej, jak i pieniężnej na zakup posiłku lub żywności.

- innych ośrodków pomocy społecznej – w dwóch przypadkach,
- ze szkoły podstawowej, do której uczęszczało dziecko – jeden przypadek,
- w wyniku działań własnych⁷⁵ – w jednym przypadku.

We wszystkich przypadkach:

- przeprowadzony został wywiad środowiskowy,
- pracownicy socjalni MOPS przeprowadzili analizę sytuacji rodziny, z której we wszystkich przypadkach wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny lub konieczność kontynuacji współpracy z asystentem rodziny,
- asystent rodziny został przydzielony lub kontynuowano z nim współpracę,

Pracę z rodziną organizowano według potrzeb i prowadzono m.in. w następujących formach:

- pracy socjalnej, tj. konsultacje, poradnictwo pracownika socjalnego, (konsultacje i poradnictwo socjalne dot. przewycięzania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych),
- wsparcia psychologa i asystenta rodziny (wizytacje w środowisku oraz dostępność m.in. telefoniczna w okresie pandemii),
- informowanie o możliwości pozyskania środków finansowych w związku z wychowywaniem dzieci,
- przeprowadzenie treningu budżetowego przez asystenta rodziny,
- rozmowy o budowaniu prawidłowych nawyków żywieniowych,
- nauka prawidłowej komunikacji z dziećmi, o prawidłowych postawach rodzicielskich, oraz metodach wychowawczych i etapach rozwoju dziecka – według metodyki Montessori.

Ponadto pracownicy socjalni pozostawali w kontaktach z kuratorem, PCPR oraz pielęgniarką środowiskową.

(akta kontroli str. 1259-1266)

2.6 Kierownik wyjaśniła, że latach objętych kontrolą nie było konieczności udzielania pomocy w formie interwencji kryzysowej.

(akta kontroli str. 1218-1224)

2.7 W latach 2019-2022 (do 18 marca)⁷⁶ procedurę NK wszczęto lub przekazano do MOPS w 138 przypadkach⁷⁷, w tym:

- w roku 2019 – 47 razy, z czego: 25 kart założyli pracownicy Policji, 19 – pracownicy pomocy społecznej, trzy – pracownicy placówek oświaty, z czego 12 założonych kart dotyczyło bezpośrednio dzieci do 18 roku życia. Liczba zakończonych do 31 grudnia 2019 r. procedur wyniosła 46, w tym 37 zakończono z powodu ustania przemocy, natomiast dziewięć z powodu bezzasadności procedury;
- w roku 2020 – 36 razy, z czego: 15 kart założyli pracownicy Policji, 16 – pracownicy pomocy społecznej, cztery – pracownicy placówek oświaty, a jedną pracownik służby zdrowia. Osiem założonych kart dotyczyło bezpośrednio dzieci do 18 roku życia. Liczba zakończonych do 31 grudnia 2020 r. procedur wyniosła 33, z czego 28 zakończono z powodu ustania przemocy, a pięć z powodu bezzasadności procedury;

⁷⁵ Rodzina była pod opieką MOPS od 2012 r.

⁷⁶ Dane za lata 2019-2021 na podstawie Kart monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie, dane za 2022 – na podstawie rejestru Niebieskich kart według stanu na dzień 18 marca 2022 r.

⁷⁷ W tym przypadki dotyczące jedynie prowadzenia procedury wobec sprawcy.

- w roku 2021 – 46 razy, z czego: 25 kart założyli pracownicy Policji, 17 – pracownicy pomocy społecznej, cztery – pracownicy placówek oświaty, z czego 15 założonych kart dotyczyło bezpośrednio dzieci do 18 roku życia. Liczba zakończonych do 31 grudnia 2021 r. procedur wyniosła 51, z czego 44 zakończono z powodu ustania przemocy, a siedem z powodu bezzasadności procedury;
- w roku 2022 – dziewięć, z czego: sześć kart założyli pracownicy Policji oraz po dwie – pracownik pomocy społecznej i jedną – pracownik oświaty. Trzy karty dotyczyły bezpośrednio dzieci do 18 roku życia.

W Kartach monitoringu zjawiska przemocy w rodzinie za rok 2020 i 2021 r. dotyczących wszczętych procedur NK, nie ujęto dwóch przypadków⁷⁸, w których karta została założona w IV kwartale roku poprzedniego, a wpłynęła do MOPS w pierwszym kwartale roku następnego.

Kierownik wyjaśniła, że nie wykazano powyższych procedur w danych sprawozdaniach z uwagi na fakt, że sprawozdania zostały sporządzone i wysłane do Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku przed wpływem danej dokumentacji do przewodniczącego ZI, a ponadto w przypadku pracy prowadzonej ze sprawcą przemocy, MOPS nie posiada wiedzy na temat ujęcia powyższej procedury w sprawozdaniu przez ZI właściwy do pracy z ofiarą przemocy.

(akta kontroli str. 1279-1322, 1605-1613)

W okresie pandemii COVID-19, w związku z wytycznymi przekazanymi przez Wojewodę Pomorskiego, zadania ZI wykonywano za pomocą zdalnych środków komunikacji, co opisano w pkt 1.7 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 281-312, 1279-1308)

Badaniem szczegółowym objęto sześć spraw dotyczących przemocy w rodzinie:

- spośród sześciu procedur NK prowadzonych w MOPS, cztery zostały wszczęte przez pracownika socjalnego MOPS, jedna przez funkcjonariusza Policji oraz jedna przez pracownika innego ośrodka pomocy społecznej przekazana zgodnie z właściwością miejscową do MOPS, po zmianie miejsca zamieszkania rodziny,
- cztery rodziny z sześciu posiadały uprzednio Niebieską Kartę (w tym jedna rodzina dwa razy),
- w czterech przypadkach osobą, co do której istniało podejrzenie stosowania przemocy było dziecko, w jednym osoba ubezwłasnowolniona, a w jednym osoba pełnoletnia;
- w przypadku dzieci: w trzech sprawach osobą zgłaszającą zdarzenie był asystent rodziny (który był dwa razy świadkiem zdarzenia i raz osobą, do której dziecko zgłosiło przemoc podczas wizytacji środowiska), a w jednym przypadku – ojciec dziecka; w przypadku osoby ubezwłasnowolnionej zgłoszenia dokonali przedstawiciele środowiskowego domu samopomocy, w przypadku osoby dorosłej – ona sama; rozmowy przeprowadzono w jednym przypadku z osobą, co do której zachodziło podejrzenie, że doświadcza pomocy, w pozostałych – z rodzicem/rodzicami lub opiekunem prawnym.

W ramach procedury NK:

- zdiagnozowano sytuację i potrzeby osoby, co do której istniało podejrzenie, że była dotknięta przemocą w rodzinie poprzez sporządzenie wstępnej diagnozy rodziny oraz uzupełnienie części IV (Diagnoza sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie) w formularzu NK C,

⁷⁸ Po jednym dla każdej karty, w tym jeden przypadek dotyczył jedynie pracy ze sprawcą pomocy.

- poinformowano o możliwości uzyskania wsparcia ze strony instytucji udzielających pomocy ofiarom przemocy osobę dorosłą, a także rodziców dzieci i opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej,
- nie stwierdzono konieczności zorganizowania niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej wobec osoby, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie oraz zapewnienia tej osobie schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc,
- z osobami wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, rozmawiano na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz poinformowano te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wypełnione formularze NK A były przekazane do Przewodniczącego ZI w pięciu przypadkach najwcześniej w tym samym dniu, najpóźniej w terminie czterech dni od podpisania formularza⁷⁹,
- w pięciu z sześciu przypadków nastąpiło zakończenie procedury NK z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,
- w jednej z sześciu spraw wobec sprawcy przemocy w rodzinie zastosowano środek zapobiegawczy: dozór Policji, zobowiązanie do stawiennictwa raz w tygodniu na komisariacie Policji, zakaz kontaktowania się z drugim rodzicem dziecka i dzieckiem i zakaz zbliżania się do nich na odległość mniejszą niż 50 m, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z drugim rodzicem dziecka i dzieckiem na okres trzech miesięcy od daty wydania postanowienia⁸⁰,
- w każdym z badanych przypadków opracowany został plan pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- grupy robocze ZI liczyły od dwóch do pięciu członków, w każdym przypadku zawsze powoływano dzielnicowego KPP oraz pracownika socjalnego MOPS,
- poinformowanie podmiotów uczestniczących w procedurze NK udokumentowano poprzez zapis w protokole zakończenia procedury NK oraz kopie pism przesyłanych do KPP w Pruszczu Gdańskim,
- nie dokumentowano niektórych czynności podejmowanych przez członków grupy roboczej, w tym: przekazania NK B (trzy przypadki) i poinformowania o możliwości uzyskania wsparcia ze strony instytucji udzielających pomocy ofiarom przemocy (dwa przypadki), poinformowania o możliwości skorzystania przez osobę podejrzaną o stosowanie przemocy z zajęć korekcyjno-edukacyjnych (jeden przypadek).

(akta kontroli str. 1245-1256, 1309-1322, 1326-1434)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności Ośrodka w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości: stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Członkowie grupy roboczych wykonując zadania z zakresu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie, w ramach procedury NK, w trzech z sześciu badanych spraw nie udokumentowali niektórych działań podejmowanych wobec rodzin⁸¹, w których dochodziło do przemocy. Powyższe było niezgodne z art. 9b ust. 3 pkt 3 ustawy przeciwdziałaniu przemocy oraz § 10 ust. 1 rozporządzenia

⁷⁹ W jednym przypadku dokumentacja procedury zawierająca m.in. formularz Niebieskiej Karty A i C wpłynęła do MOPS w trakcie trwania procedury wszczętej przez inny ośrodek pomocy społecznej.

⁸⁰ Postanowienie Prokuratury Rejonowej w Pruszczu Gdańskim z 11 grudnia 2019 r.

⁸¹ Tj. przekazania NK B (trzy przypadki) i poinformowania o możliwości uzyskania wsparcia ze strony instytucji udzielających pomocy ofiarom przemocy (dwa przypadki), poinformowania o możliwości skorzystania przez osobę podejrzaną o stosowanie przemocy z zajęć korekcyjno-edukacyjnych (jeden przypadek).

Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"⁸².

(akta kontroli str. 1247, 1249, 1251, 1309-1322)

Kierownik wyjaśniła, że powyższe wynikało z przeoczenia.

(akta kontroli str. 1309-1322)

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek częściowo zapewniał wsparcie dla osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19. Osoby znajdujące się w potrzebie były informowane o możliwości uzyskania pomocy w innych podmiotach. Rozpoznano potrzeby i problemy rodzin korzystających z pomocy oraz prawidłowo wykonywano zadania w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży. Przy wykonywaniu zadań związanych z rozwiązywaniem problemów dotyczących występowania przemocy w rodzinie w ramach procedury NK stwierdzono, że w trzech z sześciu badanych spraw nie dokumentowano niektórych działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Podjęcie działań zapewniających rzetelne dokumentowanie wszystkich czynności podejmowanych przez członków grup roboczych w procedurze NK.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

⁸² Dz. U. Nr 209 poz. 1245.

Gdańsk, ¹⁵..... kwietnia 2022 r.

Kontrolerzy:Kontrolerzy:

Agnieszka Andraszak

Starszy inspektor k.p.

A. Andraszak

.....
podpis

Kontrolerzy:Kontrolerzy:

Małgorzata Chudzik

Starszy inspektor k.p.

M. Chudzik

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Tomasz Słupski

.....
podpis